

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ

ТАВРІЙСЬКІ
ФІЛОЛОГІЧНІ
НАУКОВІ
ЧИТАННЯ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

26-27 СІЧНЯ
2018

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

ТАВРІЙСЬКІ ФІЛОЛОГІЧНІ
НАУКОВІ ЧИТАННЯ

26–27 січня 2018 р.

м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Казарін Володимир Павлович – в. о. ректора Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Іщенко Наталія Анатоліївна – проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Свенцицька Еліна Михайлівна – завідувач кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Кузьміна Світлана Леонідівна – директор Інституту філології та журналістики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філософських наук, доцент;

Торкут Наталія Миколаївна – професор кафедри зарубіжної філології Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Сейтяг'яєв Нариман Сейтаметович – доцент кафедри зарубіжної філології Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат філологічних наук, доцент.

Таврійські філологічні наукові читання: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 26–27 січня 2018 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2018. – 204 с.

ISBN 978-966-916-462-9

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Таврійські філологічні наукові читання», яка відбулася на базі Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського 26–27 січня 2018 р.

УДК 80(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

Бойко В.М., Давиденко Л.Б.

Партикульовані слова в поетичному мовленні Ліни Костенко..... 8

Гончарук В.А.

Історична основа й ідейно-тематичні мотиви козацьких пісень..... 11

Дубова І.О.

Буття фольклору в літературі..... 15

Зарудняк Н.І., Заленський В.О.

Викриття трагічних для українського села наслідків діяльності
радянської влади у п'єсі Івана Барчука «Сім'я»..... 18

Клейменова Т.В.

Художні особливості новел В. Стефаника
про Першу світову війну та її трагічні наслідки..... 21

Маркова О.І.

Концепти *любов*, *жертвність* як складові макроконцепту *патріотизм*
у публіцистичному українському дискурсі..... 24

Матушкіна Д.Д.

Герої як безпосередній центр єдності часу
і простору в романах Є. Пашковського «Безодня» та «Щоденний жезл»..... 28

Медвідь Н.С., Кабиш М.Ю.

Становлення терміносистеми документної лінгвістики..... 30

Молоткіна Ю.О.

Дослідження проблеми іншомовних запозичень
у працях українських вчених кінця ХІХ – початку ХХ ст..... 33

Накашидзе І.С.

Аргентина як осередок україномовної поезії у повоєнний період..... 35

Оскирко О.П.

Номінація навару з м'яса у східноподільських говірках..... 37

Павлик Н.В.

Художність як один із параметрів письменницького епістолярію..... 39

Поздрань Ю.В.

Суспільно-політичне й наукове значення «Російсько-українського словника»
за редакцією А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова..... 43

Сліпко О.Ю.

Дитячий світ у творі «Обійстя Котича і світ довкола» Віктора Положія..... 46

Слюніна О.В. Українська химерна проза: необарокові тенденції у творчості В. О. Шевчука.....	48
Смірнов Д.Е. Концепт-образ «свобода» в художній картині світу Тараса Шевченка	52
Телеки М.М. Структурні моделі метафоричних номінацій у терміносистемі інфектології	55
Хаїмова І.О. Розбрат і зрада як причини трагедії української нації у драмі Лесі Українки «Бояриня»	57
Холявко І.В. Лінгвокомунікативна характеристика статті в жанровому ландшафті науково-лінгвістичного дискурсу	59
Цуркан^o І.М. Біблійні мотиви та образи у творчості Олександра Олеся	63
НАПРЯМ 2. ПРОБЛЕМИ СХІДНОЇ ФІЛОЛОГІЇ	
Кучеренко А.О. Лексичні запозичення у сирійських інтернет-мемах	67
НАПРЯМ 3. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ	
Бистров Я.В. Memory is identity: мовнокультурна ідентичність автора в романі Дженіс Кулик Кіфер «Honey and Ashes»	71
Жигало Н.М. Роль тропів у творенні оцінки: антитеза.....	73
Жук Х.-М.Р. Відношення логічного слідування в межах ЛІСГ соматичних дієслів англійської мови	75
Кириченко А.О. Мовна свідомість українських учнів з різних соціальних груп при вивченні англійської мови на основі веб-ресурсів	77
Klochko S.O. What is «Colonial Lag»	80
Колегаєва І.М., Чекалін В.В. Вербалізація концепту «Death» (на матеріалі англійських прислів'їв та приказок).....	83
Костюк М.М. Явище лексичної гармонії у французькій мові.....	87

.... 48	Лісічкіна О.С. Фразеологічна вербалізація гендеру в англійській та українській мовах: порівняльний аспект.....	90
.... 52	Літвінова Н.В. Фразеологізми із семним компонентом Mann, Mensch у німецькій мові	92
.... 55	Лоскутова Н.М. Суфіксальний спосіб творення термінів-іменників у кінематографічній терміносистемі французької мови.....	95
.... 57	Лукашенко Н.Г. Деякі протолінгвістичні особливості в студентів, що вивчають іспанську мову.....	98
.... 59	Луньова Т.В. Поетичний текст як структурний компонент мистецтвознавчих есе Джона Бергера: лінгвокогнітивний аналіз	100
.... 63	Павлюк Х.Т. Характерні ознаки сучасного молодіжного роману-антиутопії (на прикладі The Hunger Games (S. Collins), Delirium (O. Lauren), Divergent (V. Roth), The Maze Runner (J. Dashner))	103
.... 67	Палсй Т.А. Засоби відтворення експресивності в публіцистичному тексті	107
	П'єцух О.І. Метафора політики як одягу в британських парламентських дебатах.....	110
.... 71	Рибенок В.В., Поливяна О.В. Семантико-когнітивний потенціал економічних термінів (на матеріалі англійської мови)	112
.... 73	Смаглій В.М. Діахронічний аспект дослідження лексеми WORD.....	115
.... 75	Смоляна Т.А. Дискурс як середовище актуалізації німецькомовної максими	118
	Томнюк Л.М. Дискурс як соціокультурний вимір мови.....	122
.... 77	Тріфонова М.С. Засоби вираження деперсоналізації в англійській та українській мовах	125
.... 80	Tsys J.O. Perspective, focalization and point of view in dramatic texts	128
.... 83	Чорній А.Л. Особливості комунікативного кодексу посередника.....	131
.... 87		

Ярема О.Б.

Питання емотивності та меметики
в англомовному мережевому спілкуванні 134

НАПРЯМ 4. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Альошина М.Д.

Ідіостиль Марка Твена 137

Дем'янчук Ю.І.

Корпусний паралельний переклад текстів ООН
в програмному забезпеченні Reverso Context 140

Kovalevska T.I., Matsera O.A.

Translation equivalency and means of its creation 142

Кузенко Г.М.

Аспекти перекладацького семіозису 145

Тарасова А.В.

До методології перекладу компаративних фразеологізмів 148

Шабан А.І.

Проблеми перекладу художніх текстів 152

НАПРЯМ 5. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Капустян М.Г.

Новелістика Карен Бліксен: традиції та новаторство 155

Kolivoshko V.V.

Emily Dickinson: mysterious usage of geographical vocabulary in the verse 158

Лемещук Л.В.

Пошук ідентичності в романі М. Ондаатже «Англійський пацієнт» 160

Лозенко В.В.

Концепт *острова* в англійській літературі XIX ст. 162

Маланій Н.І.

Конструкти дизабільити
в англійській духовно-філософській літературі середніх віків 164

Рева І.А.

Оказіональні метафори у поемі «Гяур» Дж. Г. Байрона 167

НАПРЯМ 6. ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ, ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

Давиденко О.І.

Асоціативна мотивація в контексті номінації відіменникових дієслів
у староукраїнській літературній мові XVII ст. 171

.... 134	Кочерга Г.В. Відіменні афіксальні дієслівні утворення з модифікаційним словотвірним значенням у східнослов'янських писемних пам'ятках XIV – XVII ст..... 173	173
.... 137	НАПРЯМ 7. ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО Безсонова А.С. Жанр історичної довідки як складова науково-популярного дискурсу 177	177
.... 140	Ігіна З.О. Імажинер як світ уяви: реалізація фаз та режимів у художньому творі 179	179
.... 142	Rapnasenko D.O. Language worldview in Alice in Wonderland: key fragments of the magical world..... 181	181
.... 145	Семашко Т.Ф. Мовний стереотип у площині когнітивних досліджень 183	183
.... 148	Slepushova A.I. Low colloquial vocabulary in the Simpsons: corpus analysis 186	186
.... 152	НАПРЯМ 8. МОВА І ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ Шумицька Г.В., Путрашик В.І. Мовне питання в Україні після висновків Венеційської комісії: закарпатський онлайновий медіаракурс 188	188
.... 155	Яненко Л.П. Про мову ноосферних комунікацій..... 193	193
.... 160	НАПРЯМ 9. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ Зозуля І.Є. Загальні вимоги до занять з дисципліни «Українська мова як іноземна» у ВНЗ 195	195
.... 162	Лотфі Гаруді Г.С. Лінгвістичні та методологічні аспекти навчання іноземних мов стосовно мовно-культурних проблем сьогодення..... 197	197
.... 164	НАПРЯМ 10. ЖУРНАЛІСТИКА Чубрей А.В. «Жива сцена» (1930) та «Масовий театр» (1930–1932): порівняльна характеристика додатків, присвячених театральній діяльності 201	201
.... 167		
... 171		

та Ансельм Кентерберійський) стосовно неможливості навчання божевільних. На протигаву вкоріненим стереотипам виступає інклюзивний світогляд Юліана Нориджської та Марджері Кемп. Сподіваємось на появу нових досліджень англійської медієвістики, присвячених Іншій тілесності.

Список використаних джерел:

1. St. Anselm. Proslogium; Monologium; An Appendix in Behalf of the Fool by Gaunilon; and Cur Deus Homo / St. Anselm // translated from the latin by Sidney Norton Deane. – Chicago: Open Court, 1903. – 300 p.
2. Ансельм Кентерберийский. Сочинения / Ансельм Кентерберийский // Научный редактор В.М. Бакушев. – М.: Издательство «КАНОН», 1995. – 400 с.
3. Святе письмо Старого та Нового Завіту: Старий Завіт: повний пер., здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами / пер. І. Хоменко; мовна ред. І. Костецький [та інші]. – Рим: Видавництво ОО. Василян, 1963. – 1070 с.
4. Julian of Norwich. Revelations of Divine Love / Julian of Norwich // translated from the latin by. – London: Kegan, Paul, Trench, Trüber & Co., 1902. – 266 p.
5. Никола Марина. «Книга Маджери» М. Кемп как памятник ранней английской прозы / Марина Ивановна Никола // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2017. – № 10 (76): в 3-х ч. – Ч. 3. – С. 23-27.
6. The Book of Margery Kempe / A modern version by W. Butler-Bowdon. – Bungay, Suffolk: Richard Clay and Company, Ltd, 1940. – 349 p.

Рева І.А.,

*аспірант кафедри світової літератури
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка*

ОКАЗІОНАЛЬНІ МЕТАФОРИ У ПОЕМІ «ГЯУР» ДЖ. Г. БАЙРОНА

Характерною особливістю словникового складу мови є його безперервний розвиток. Частина слів у мові незмінно зберігається протягом тисячоліть. Це основний словниковий фонд мови. До нього входять слова на позначення життєво найважливіших понять – назви спорідненості, частини тіла, почуттів, явищ природи, відомих тварин і рослин, трудових дій, кольорів та інших якісних ознак [4, с. 224]. Разом із тим склад деякої частини лексики в процесі її функціонування зазнає певних змін: одні слова стають застарілими, інші – з'являються. Так, поява неологізмів у мові зумовлена розвитком людського суспільства, намаганням глибше пізнати й точніше позначити ті чи інші явища, властивості навколишньої дійсності, духовного життя людини [4, с. 227].

Неологізми бувають загальнонародні й індивідуально-авторські (оказіоналізми). Оказіоналізми зустрічаємо не тільки в мові, але й у літературі. Такий вид неологізмів використовує відомий англійський поет Дж. Г. Байрон у поемі «Гяур». У творчому доробку «Гяур» митець порушує літературні традиції. За допомогою оказіоналізмів і метафори надає головним героям абстракції та нестабільності, гіперболізування емоцій, підвищеної експресивності. Індивідуально-авторський підхід Дж. Г. Байрона викликає особливе зацікавлення у сучасному літературознавстві і потребує подальшого розгляду.

Поема «Гяур» Дж. Г. Байрона стала своєрідним еталоном у світовій літературі. Образ Гяура та використання оказіоналізмів у літературному творі привертає увагу таких літературознавців як: О. Ніколенко, М. Наєнка, І. Арендаренко, М. Кочергана, І. Ющука, О. Калиту та ін.

Актуальність дослідження полягає у тому, що в сучасному літературознавстві не достатньо висвітлені питання про оказіональні метафори. На сьогодні індивідуально-авторський стиль і насиченість оказіоналізмів у поемі «Гяур» англійського митця Дж. Г. Байрона набуває особливої ваги.

Мета вивчення – визначити стилістичну функцію оказіональних метафор у поемі «Гяур» Дж. Г. Байрона.

Метафора (грец. *metaphora*: переміщення) – троп художньої літератури, що полягає у перенесенні значення одного слова (словосполучення) на інше, розкриті сутності одних явищ чи предметів через інші за схожістю і контрастом. Арістотель припускав, що поняття метафори є скороченим чи прихованим порівнянням. Чим більше відрізняється семантика зіставляваних об'єктів, тим яскравішою є метафора, що, на відміну від символу, зосереджується в наочній формі [3, с. 35]. Метафора концентрує і узгоджує у своєму семантичному полі найвіддаленіші та найнесумісніші асоціації, а тому постає суцільним нечленованим тропом, якому властиве, порівняно із цим, відносно декодування, можливість розгортатись у внутрішній сюжет, не доступний для раціонального тлумачення. Метафора подібна до загадки, містить зоо-, флоро-, антропоморфні, пантеїстичні елементи, використовує властивість слова до подвоєння семантики у мовленні, наприклад поїзд-дракон із повісті «Триголови» І. Багряного, який уособлює небезпечну для людини хтонічну потвору, асоційовану з політичним режимом, і водночас не втрачає первинного значення транспорту. Метафора традиційно співвідноситься із експресивно-емоційною функцією мовлення, тому в ній потенційно закладена здатність до передачі іронічного значення. За твердженням Н. Арутюнової, в метафорі протиставлені «об'єктивна, відсторонена від людини дійсність і світ людини, яка руйнує ієрархію класів, здатна не лише вловлювати, але й створювати подібність між предметами» [2, с. 111]. Метафора може виступати засобом творення іронічного змісту через те, що вона, як і іронія, «далека від того, щоб бути простим засобом прикрашання; вона активно бере участь у розвиткові знання, замішуючи застарілі категорії новими, котрі дозволяють побачити проблему в іншому світі». Іронічне значення може передаватися метафорами двох типів: антифразною та оказіональною [2, с. 114].

Оказіональна метафора передає іронічний зміст завдяки зближенню віддалених, несумісних понять, які поєднуються завдяки авторському намірові передати іронічне ставлення до зображуваного. Обрання слова для іронічної метафоричної номінації не можна вважати випадковим, тому аналіз семантичних полів груп метафор, об'єднаних належністю сигніфіката вислову до певної тематичної сфери, дає підстави для висновку про основні тенденції у передачі іронічного смислу за допомогою метафори. У таких метафорах іронічний зміст індукується завдяки контексту та семантичному ускладненню за рахунок лексем, які належать до віддалених або несумісних лексико-тематичних полів [2, с. 114]. Літературознавець О. Калита виділяє три види okazіональних метафор, які вживаються для передачі іронії: 1) антропоморфна («людина – людина»); 2) антропоморфна («людина – нежива істота»); 3) метафори, в основі яких (іменники – назви тварин або предметів тваринного світу).

За класифікацією дослідниці О. Калити англійський поет Дж. Г. Байрон у поемі «Гяур» відтворює другий тип okazіональних метафор – антропоморфна («людина – нежива істота»). Наприклад:

«To turn a palace to a tomb; He came, he went, like the Simoom»	«В палац, туди, де смертний тлум, Летить він мстивий, як самум»
[5, с. 99].	[1, с. 180].

(Переклад В. Богуславської)

У наведеному прикладі митець органічно порівнює риси характеру головного героя з вітром, який називається «самум». Словосполучення «мстивий, як самум» виступає у поемі okazіональною метафорою. Слово «самум» okazіоналізм, який характерний стилю Дж. Г. Байрона.

Іронічної експресії у процесі метафоричного переосмислення можуть набувати поняття на позначення соціальних відносин [2, с. 117]. Так у поемі «Гяур» автор вживає okazіоналізм «куш» за допомогою якого змальовує контрастну картину відсутності честі та благородства.

«Incense or anthem to the skies, But broods within his cell alone»	«Мабуть, за куш (не небесам!) Тамтешній піп купив свій сан»
[5, с. 124].	[1, с. 194]

(Переклад В. Богуславської)

Оказіональні метафори створюються буквалізацією метафоричного вислову й інтенсифікується завдяки протиставленню високого та низького експресивних стилів [2, с. 121]. Такий вид стилю демонструє Дж. Г. Байрон. У поемі «Гяур» вжита okazіональна метафора «щирі паростки весни», письменник передає настрій головного героя і уточнює швидкоплинність людського буття.

«And sweetly woos hum – but to spare! Strange – that where all is Peace be- side» [5, с. 88].	«І щирі паростки весни Плюндрує безум навісний» [1, с. 174]
---	---

(Переклад В. Богуславської)

Таким чином, okazіональні метафори є продуктивним засобом творення найвіддаленіших і найнесумісніших асоціацій, а також це словотвірні моделі, з характерним експресивним забарвленням та індивідуальним характером. Okазіональні метафори передають авторську іронію, що є характерною ознакою

для писемності Дж. Г. Байрона. Поема «Гяур» не залишає читача без уваги. Митець у поемі використовує оказіональні метафори, які доповнюють провідні мотиви твору, події та головні образи.

Список використаних джерел:

1. Бублик Б. Джордж Гордон Байрон Мазепа: [пер. з англ. Н. Жлуктенко] / Б. Бублик. – Харків: Фоліо, 2005. – 477 с.
2. Калита О. Засоби іронії в малій прозі (кінець XX – початок XXI століття): монографія / О. Калита. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 238 с.
3. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 2 / [авт. – уклад. Ю. Ковалів]. – Київ: ВЦ «Академія», 2008. – 624 с.
4. Юшук І. Українська мова / І. Юшук. – К.: Либідь, 2008. – 640 с.
5. The works of Lord Byron. Poetry: Complete in seven volumes. Vol. III. – London. – 1900. – 544 p.